

Jaana Karjalainen & Regina Pesonen

NUORTEN NIVELVAIHEEN OHJAUS LAPISSA

ESISELVITYS

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

NUORTEN NIVELVAIHEEN OHJAUS LAPISSA

ESISELVITYS

Jaana Karjalainen & Regina Pesonen

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

NUORTEN NIVELVAIHEEN OHJAUS LAPISSA
Esiselvitys
Jaana Karjalainen & Regina Pesonen

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Verkko Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 37
ISBN 978-952-456-181-5 ISSN 1799-179X
© tekijät ja Humanistinen ammattikorkeakoulu

Taitto: Tuula Johansson
Taittopohja: Suvi Torikka
Kannen kuva: a' Shioji, Creative Commons

SISÄLLYS

	NIVELVAIHEISTA ETEENPÄIN	5
1	JOHDANTO	6
2	ESISELVITYKSEN TOTEUTTAMINEN	8
	2.1 Nuorten kyselyn menetelmä ja aineisto	8
	2.2 Opinto-ohjaajien kyselyn menetelmä ja aineisto	8
	2.3 Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kyselyn menetelmä ja aineisto	8
3	TULOKSET KUNNITTAIN JA SEUTUKUNNITTAIN	9
	3.1 Nuorten kyselyn tulokset	9
	3.2 Opinto-ohjaajien kyselyn tulokset	14
	3.3 Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kyselyn tulokset	15
4	YHTEENVETO JA JATKOTOIMENPITEET	18
	LÄHTEET	21
	LIITTEET	21

NIVELVAIHEISTA ETEENPÄIN

Pääministeri Kataisen hallitusohjelmaan kirjatun Nuorisotakuun tavoitteena on vähentää nuorten pudokkuutta ja syrjäytymistä. Tässä työssä yhtenä keskeisenä onnistumisen tekijänä on nuorten saama ohjaus peruskoulun päättöluokan jälkeisiin opintoihin. Tämä Lapin Ely-keskuksen ESR-rahoittama Nuorten nivelvaiheen ohjaus Lapissa esiselvityshanke on yksi näkökulma Lapin alueen nuorten saamaan ohjaukseen. Esiselvityksessä on kuultu nuoria, moniammatillisia työryhmiä ja opinto-ohjaajia. Jokaisesta Lapin kunnasta on vastattu tämän esiselvityksen kysymyksiin. Tästä haluan kiittää kuntien vastaajia niin nuoria kuin työntekijöitä.

Tuloksista voidaan tutkia sekä nuorten että työntekijöiden ääntä. Työntekijöitä erityisesti huolettaa toisen asteen aloittava nuori. Jos toisen asteen ammatilliseen oppilaitokseen on pitkä etäisyys, on nuorille vaikeaa järjestää etukäteistutustumista oppilaitokseen ja sen kouluttamiin ammatteihin. Valittu ammattiala saattaa olla jokin jotain muuta, kuin mitä nuoren mielikuvissa oli muodostunut. Samalla pitkistä välimatkoista johtuen asuminen toisella paikkakunnalla voi osoittautua vaikeaksi. Koti-ikävä tai heikot elämönhallintataidot voivat viedä ilon opinnoista. On myös mahdollista, että uudelta opiskelupaikkakunnalta ei löydy kavereita ja yksinäisyydestä tulee painolasti. Samalla työntekijöiden vastauksia lukiessa muodostuu kuva etsivistä nuorisotyöntekijöistä tuottamassa palokuntamaisella työotteella tukea nuorten elämään. Kuntarajat voivat kuitenkin hankaloittaa nuorten tukemista ja tiedonkulkua.

Nuorten vastauksista nousee pohdintaan kotikunnan merkitys. Nuoret eivät ole tasa-arvoisessa asemassa keskenään ja kotikunta saattaa jopa olla syrjäyttävä tekijä nuorelle. Nuorten vastauksista voidaan lukea, että toisilla on hyvät mahdollisuudet koulukuraattorin, koulupsykologin ja lääkärin palveluihin ja toisille näitä ei ole lainkaan tai vain satunnaisesti tarjolla. Pitkät välimatkat ja tiukat koulukuljetusaikataulut eivät mahdollista harrastustoimintaan osallistumista.

Erityisesti tyttöjen vastauksissa kaivattiin harrastusmahdollisuuksia. Samalla tiedämme, että harrastaminen on monin tavoin merkityksellistä nuorten kasvussa aikuisuuteen. Harrastustoiminnassa kehittyvät informaalinen ja nonformaalin oppimisen avulla erilaiset taidot. Harrastusryhmissä haastetaan myös sosiaalista kyvykkyyttä ja nuoren identiteetin kehittymiseen saadaan rakennusaineita. Harrastaminen tuottaa myös osallisuutta ja tukee kasvussa aktiiviseen kansalaisuuteen. On nuoria, joille tämä ei ole mahdollista.

Esiselvitys on nyt tehty. Onko sillä mitään merkitystä? Kannattiko nuorten vastata kyselyyn? Kiinnostaako kehtään nuorten vastaukset? Nuorten vastausten ohittamisessa tai mitätöinnissä on tavallista todeta että nuoret eivät ymmärtäneet kysymyksiä tai vastasivat ”läpällä”. Itse en noihin usko. Kun nuorilta kysytään tosissaan, he myös vastaavat tosissaan. He kertovat oman subjektiivisen totuutensa. Kuinkahan moni aikuinen kertoo saamistaan palveluista kysyttäessä objektiivisen totuuden. En ainakaan minä, kyllä vastaukseni värittyvät monen henkilökohtaiseen kokemukseeni linkittyvän tunteen kautta. Tämän esiselvityksen vastaukset ovat nuorille heidän arkipäivänsä todellisuutta ja siten niihin on suhtauduttava vakavuudella.

Nuorten nivelvaiheiden ohjaukseen on tärkeää kiinnittää huomiota ja edelleen kehittää sitä. Humanistinen ammattikorkeakoulu on ja tulee olemaan mukana lappilaisen nuorisotyön ja nuorten palveluiden kehittämisessä. Tämä Tornion kampuksella tehty esiselvitys on nimensä mukaisesti aloitus ja kun työn eteenpäinviemistä halutaan, löytyy siihen tekijöitä. Kehitetään yhdessä Lapin nuorten arkea heidän toiveidensa suuntaan. Hankkeen ohjausryhmän jäsenet ja samalla Lapin nuorten elämän asiantuntijat ovat osaltaan jo ohjanneet esiselvitystä alueellisesti merkitykselliseen suuntaan. Kiitos Henna Kivellä, Seppo Körkkö, Johanna Säaskilahti, Elina Viisanen, Kai Väistö ja Anne LUIRO työpanoksestanne! Kiitokset myös asiantuntijat Marja Kivekäs ja Seija Kähkönen!

Helsingissä 25.5.2014

Eeva Sinisalo-Juha

TKI-päällikkö (nuorisotyö), Humanistinen ammattikorkeakoulu

1 JOHDANTO

Tässä raportissa esitetään Esiselvitys nuorten nivelvaiheiden ohjauksesta Lapissa -hankkeen tulokset. Esiselvityksen taustalla on Lapin nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2015 ja valtakunnallinen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012-2015 (LANUKE). Edelleen taustalla on 2011 voimaan astunut nuorisolakiuudistus. Esiselvityksen tarve nousee nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten monialaisuuden ja moniammatillisuuden haasteista nuorten ohjauspalveluissa. Samoin vanhempien roolin vahvistaminen nuorten kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä on olennaista. Nuorten kanssa toimivilta ammattilaisilta vaaditaan tietotaito-osaamista niin omissa palveluverkostoissa kuin myös nuorten ja vanhempien kanssa. (ESR-projektisuunnitelma 2012.)

Esiselvityksen taustalla on myös Lapin nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2015, jonka mukaan lappilaiset nuoret kaipaavat helposti saatavia palveluita ja enemmän tietoa, neuvontaa, ohjausta, kuuntelemista ja kannustusta eri viranomaisten luona asioitaessa. Edelleen nuorisotyöttömyys on Lapissa keskimääräistä korkeampi kuin muualla Suomessa. Nuorten nivelvaiheeseen liittyen lappilaiset nuoret toivovat enemmän ohjausta ja tukea opiskelupaikan- ja ammatinvalintaan sekä realistista ja monipuolista tietoa työelämästä ja eri ammanteista. (Niemi 2012.)

Esiselvityksen tarkoituksena on selvittää 9. -luokkalaisten nuorten nivelvaiheiden ohjausta Lapissa.

Aineistoa ja tietoa nuorten nivelvaiheiden ohjauksesta on kerätty:

- 9.- luokkalaisilta nuorilta itseltään (Liite 1.),
- kunnissa nuorten ohjaustyötä tekeviltä ammattilaisilta (Liite 2.) ja
- 9.-luokkalaisten opinto-ohjaajilta (Liite 3).

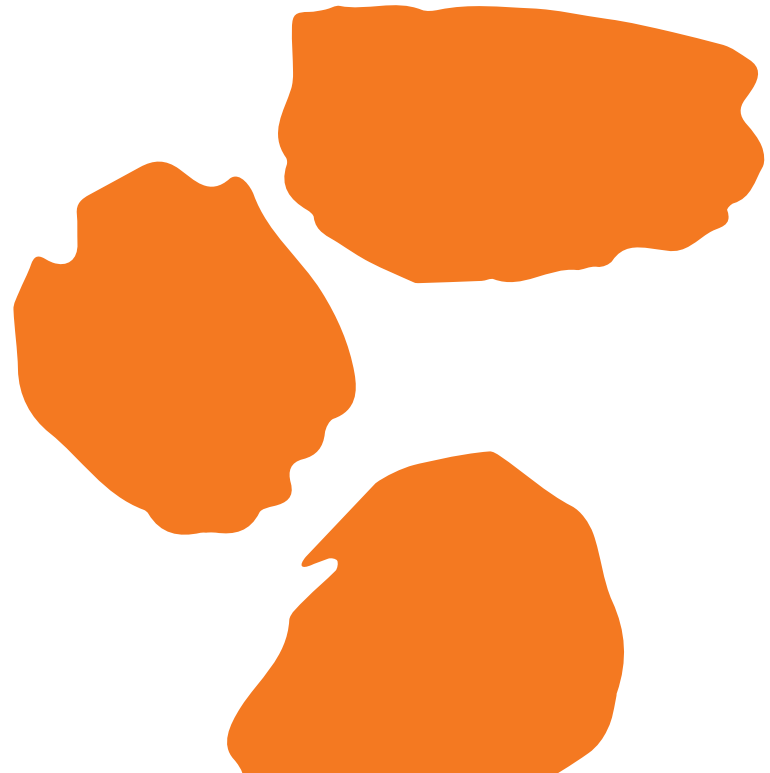
Nuorille suunnatussa lomakekyselyssä kartoitettiin 9.-luokkalaisten peruskoulun jälkeisiä tulevaisuuden suunnitelmia. Edelleen kyselyssä selvitettiin nuorten omia näkemyksiä terveydenhuollon palveluiden ja -tuen saatavuudesta. Lisäksi kysyttiin, mistä asioista nuorille pitäisi antaa enemmän tietoa ja kaipaako asuinpaikkakunnalla oleva joku nuorten asia muutosta tai parannusta. Nuorilta tiedusteltiin myös, mitkä asiat ja palvelut ovat hyvin asuinpaikkakunnan nuorilla. Lopuksi vastaajilla oli mahdollisuus nostaa vapaasti esiin ylipäätään nuoriin liittyviä asioita asuinpaikkakunnaltaan.

Kunnissa nuorten ohjaustyötä tekeviltä ammattilaisilta selvitettiin nuorten nivelvaiheen ohjauksen erityistarpeita ja -piirteitä sekä nuorten nivelvaiheen palveluista toiseen siirtymisen sujuvuutta. Lisäksi nuorten kanssa työskenteleviltä ammattilaisilta kartoitettiin nivelvaiheen palvelu- ja ohjausmalleja sekä ohjauspalveluiden haasteita työntekijä- ja organisaatitasolla.

Opinto-ohjaajille suunnatussa kyselyssä kartoitettiin opinto-ohjauksen resurssoinnin riittävyyttä, oppilaanohjaukseen liittyvän yhteistyön toimivuutta ja riittävyyttä eri palveluiden ja toimijatahojen kanssa (esim. yritykset,

TE-toimisto, KELA, 2.-asteen oppilaitokset). Lisäksi selvitettiin opinto-ohjaajien näkemyksiä nuorten palvelutietoisuudesta ja -riittävydestä.

Esiselvitysraportti etenee siten, että raportin toisessa luvussa esitellään esiselvityksen toteuttamiseen liittyviä reunaehtoja ja ratkaisuja vastaajakohderyhmittäin aineiston, menetelmien ja tulosten esittämisen osalta. Pääluvussa kolme käydään läpi esiselvityksen tulokset kohderyhmittäin. Viimeisessä pääluvussa on tulosten yhteenveto ja jatkotoimenpiteiden pohdinta. Raportti on luonteeltaan esiselvitys, minkä takia selvityksen sisällössä ja rakenteessa ei teoretiedolla ja tieteellisillä lähtökohdilla ole juurikaan osuutta.

2 ESISELVITYKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Nuorten kyselyn menetelmä ja aineisto

Nuorten 9.-luokkalaisten aineistonkeruu toteutettiin paperisena lomakekyselynä. Tuloksissa määrällinen aineisto (liite 4.) esitetään lukumäärä- ja prosenttijakaumina kunnittain, seutukunnittain ja koko Lapin tasolla. Avoinmet vastaukset ja laadullinen aineisto esitetään nuorten vastausten suorina lainauksina kytkien ne laajempaan lappilaiseen toimintaympäristöön. Tulokset eivät suoraanaisesti edusta lappilaisten yhdeksäsluokkalaisten ehdotomia objektiivisia totuuksia ja näkemyksiä, vaan tulokset ovat tähän kyselyyn vastanneiden nuorten subjektiivisia kyselyhetken näkemyksiä, ajatuksia ja toiveita nuorten siirtymävaiheen ohjauksesta ja ylipäätään nuorten palveluista ja asioista asuinpaikkakunnallaan. (vrt. Sutinen 2010, 4–16.)

Nuorten kyselyyn vastasi yksi yhdeksäsluokka jokaisesta Lapin kunnasta. Vastauksia saatiin yhteensä 334 nuorelta. Kyselyt toteutettiin pääsääntöisesti opinto-ohjauksen oppitunneilla koulun myöntämällä luvalla. Kyselyyn vastattiin anonymyminä. Kyselyssä ei kysytty arkaluontoisia asioita, jolloin eettisiä kysymyksiä ei näiltä osin ollut. Samoin vastaajat pystyivät ikänsä puolesta päättämään osallistumisensa kyselyyn ja vastausten selvityskäyttöön antamisesta. (Mäkelä 2010, 67–84.)

2.2 Opinto-ohjaajien kyselyn menetelmä ja aineisto

Opinto-ohjaajien aineistonkeruu toteutettiin internet-kyselynä webropol-ohjelmalla. Kysely lähetettiin 39 opinto-ohjaajalle ja siihen vastasi 27 opinto-ohjaajaa. Opinto-ohjaajien kysely ei kuulunut projektipäätöksen mukaiseen vaadittuun toimenpiteeseen, vaan se toteutettiin ylimääräisenä kyselynä täydentämään aineistoa opinto-ohjaajien näkemyksillä nuorten nivelvaiheen palvelu- ja tukisiirtymästä. Opinto-ohjaajien aineisto koostuu sekä määrällisistä tunnusluvusta että laadullisista vastauksista.

2.3 Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kyselyn menetelmä ja aineisto

Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kysely tehtiin webropol-kyselynä ja kyselynä haastattelun tapaan kunnasta riippuen. Kyselylomake koostui avoimista kysymyksistä. Kohdejoukkona oli nuorten parissa toimivia työryhmiä ja ammattilaisia kaikista Lapin kunnista. Eri kunnilta saatu aineisto oli hyvin vaihtelevaa sekä sisällölliseltä että määrälliseltä tasoltaan riippuen kunnassa kyselyyn vastanneesta työryhmästä ja ammattilaisista.

3 TULOKSET KUNNITTAIN JA SEUTUKUNNITTAIN

3.1 Nuorten kyselyn tulokset

Koko Lapissa 9.-luokkalaisten kyselyyn vastasi yhteensä 334 nuorta. Vastaajien sukupuolijakauma oli suhteellisen tasainen. Vastaajista oli poikia 161 ja tyttöjä 172. Yksi ei ilmoittanut sukupuoltaan.

Kysyttäessä peruskoulun jälkeistä suunnitelmaa ilmoitti suurin osa vastaajista tietävänsä, mitä aikoo tehdä peruskoulun jälkeen. Kysely tehtiin alkusyksystä, mikä voi osaltaan selittää joidenkin vastaajien peruskoulun jälkeisen suunnitelman puuttumista. Kyselyn avoimissa vastauksissa korostui kuitenkin, että nuoret kaipaavat lisätietoa eri ammateista, tulevaisuudesta ja jatko-opintopaikoista. Suurin osa nuorista saa peruskoulun jälkeisiin suunnitelmiin eniten tukea opinto-ohjaajaltaan. Tukea saadaan myös omilta vanhemmilta, kavereilta sekä muilta aikuisilta ja sukulaisilta. Myös internetistä löytyy tietoa koulutus- ja ammatinvalintamahdollisuuksiin liittyen (ks. Kähkönen & Hanni 2003, 51–52).

”Opolta, vanhemmilta, muilta aikuisilta ja kavereilta...”

”Vanhemmilta, opolta, sukulaisilta, kavereilta”

”Opolta ja vanhemmilta, netissä on myös hyvät sivut löytää ammatteja”

”Omista vaihtoehtoista ja Suomen koulujärjestelmästä, sekä oman talouden aloittamisesta kun muutetaan pois kotoa.”

”Opiskeluista: minkälaista se on, enemmän erilaisista työpaikoista”

Parissa vastauksessa tuli ilmi, ettei nuori tiedä, keneltä saa tukea tai voi kysyä peruskoulun jälkeisiin mahdollisuuksiinsa liittyen. Syytä vastaajat eivät ilmoita. Epäselväksi jää, johtuuko tietämättömyys esimerkiksi poissaoloista opinto-ohjauksen tunneilta.

”en oikeastaan tiää keneltä voisin kysyä”

”en tiedä keneltä saan tukea”

Koulukuraattorin vastaanotolle pääsyä vaikeuttavat koulukuraattorin rajoitettu vastaanottoaika sekä se, ettei tiedetä, missä kuraattorin vastaanotto on tai kuka kuraattori on. Joillakin paikkakunnilla ei ole koulukuraattoria ollenkaan (vrt. Lapin läänin peruspalvelujen arviointiraportti 2004; Similä & Tuomikorpi 2012, 10). Nuori ei välttämättä myöskään tiedä, mitä koulukuraattori ylipäättään tarkoittaa. Koulukuraattorin vastaanotolla asioimisen esteenä ilmoitettiin myös se, että asianomaiselle koulukuraattorille ei haluta puhua tai koulukuraattorin vastaanotolle ei uskalleta mennä.

”En tiedä missä sen on”

”En uskalla”

”en tienny, kuka se ees on”

”Ei täällä ole semmosta. En edes tiä mitä koulukuraattori tarkoittaa.”

”En tiedä edes onko meidän koulussa koulukuraattoria, ja jos onkin niin siitä ei ole ilmoitettu.”

Joillakin paikkakunnilla oppilaat korvasivat koulukuraattorin puuttumista muilla ammattilaisilla ja keskustelemalla koulun muun henkilökunnan kanssa koulukuraattorin vastaanotolle kuuluvista asioista.

Opinto-ohjaajat joutuvatkin usein korvaamaan puuttuvia koulukuraattorin ja -psykologin palveluja (Lapin läänin peruspalvelujen arviointiraportti 2004).

"meidän koulussa ei ole, mutta tarvittaessa pääsee juttelemaan opon kanssa näistä asioista."

"koulussamme ei ole kuraattoria, mutta meillä on terveydenhoitaja jolle voi mennä puhumaan ja kouluavustaja, jolle voi myöskin mennä juttelemaan"

Vastausten mukaan nuoret pääsevät suhteellisen hyvin terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotolle tarvittaessa. Terveydenhoitajan vastaanotolle pääsemisen vaikeus johtuu lähinnä vastaanoton rajoitetusta aukioloajasta koululla. Lääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeus liittyi toisinaan puolestaan pitkiin välimatkoihin ja siihen, että lääkäri käy koululla harvoin. (ks. myös Nuorten hyvinvointi Lapissa 2013.)

"En välttämättä, ainakaan joka päivä, koska terveydenhoitaja on koululla vain tiistaisin ja torstaisin."

"Lääkäri on aika kaukana"

"Se on joskus hankalaa kun lääkäri käy koululla tosi harvoin."

Oulasvirta-Niiranen ja Säkjäarvi (2011, 13-19) muistuttavat, että nuorten nivelvaiheen ohjaamisessa ja tukemisessa ei ole kyse ainoastaan peruskoulun jälkeisiin opintoihin siirtymisestä. Eri ammattilaisten ja välittävän aikuisen tukea ja palveluita tarvitaan myös ennen yhdeksättä luokkaa, jotta oikeanlainen tuki tavoittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Nuoret määrittelevät paikallisen ympäristönsä suuresti mielikuviansa perusteella. Asuinpaikkakunnan

mahdollisuudet voidaan kokea nuorten parissa täysin eri tavoin. (Jukarainen & Tuhkunen 2004, 94.) Myös tässä esiselvityksessä osa kyselyyn vastaajista oli tyytyväisiä paikkakunnan tarjoamiin harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin. Toisaalta vastauksissa oli kaipuuta harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien lisäämiseen.

"No vaihtoehtoja voisi olla useampia ja sellaisia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia, joihin tulisi nuoria"

"Melkein kaikki puuttuu"

"Enemmän mahdollisuuksia harrastamiseen vapaa-ajanviettoon"

"On paikkoja missä voi syyä ja harrastusmahdollisuudet ovat ihan hyvät"

"Harrastusmahdollisuudet ovat hyvät"

Sinkkonen on todennut nuorten aktiivisuuden ja osallisuuden olevan nimenomaan kavereita ja harrastuksia (ks. Sutinen 2010, 19). Lapissa ajokortittomat nuoret eivät välttämättä pysty tapaamaan kavereita ja harrastamaan pitkien välimatkojen ja kuljetusmahdollisuuksien puuttumisen takia (esim. Oulasvirta-Niiranen & Säkjäarvi 2011). Valtakunnallisesti kuntia on yritetty herätellä kehittämään nuorten kulkuyhteyksiä palveluiden pariin nuorisotaloilla (Similä & Tuomikorpi 2012, 4).

"pitäisi olla enemmän paikkoja, missä nuoret viettää vapaa-aikaa. Itselläkin tulee vietettyä kaikki vapaa-aika kotona, ei tule koskaan oltua omanikäisten kanssa muuta kuin koulussa"

"Syrjäkylilläkin vois olla kerhoja tai jotain hauskaa toimintaa. Kunnassa vois toki olla joku hauska paikka jossa nuoret vois viettää aikaa."

"Nuorille pitäisi järjestää ilmaisia kuljetuksia myöhemminkin kuin kolmelta, koska esimerkiksi harrastukset alkavat myöhemmin ja tukiopetuksista ei ole kyytiä kotiin. (koskee syrjä kylissä asuvia ei kirkonkyläläisiä)"

"...eikä kunnan kyliltä pääse jonneki nuorisotaloon. Syrjäkyläisillä ei juuri hommaa oo.."

Nuorten vastauksissa nousi esiin myös yläasteikäisten tyttöjen harrastusmahdollisuuksien puuttuminen. Tulos on sinällensä merkittävä, koska nuorten vapaaehtoisuuteen perustuva yhteisöllinen toiminta luo hyvinvoinnin kannalta tärkeitä sosiaalisia suhteita ja edistää yhteiskuntaan kiinnittymistä. Toki yhteisöllisyyden tunne voi perustua myös esimerkiksi virtuaalisuuteen tai verkkoyhteisöihin. (vrt. Sutinen 2010, 33.) Tyttöjen harrastusmahdollisuuksien puuttumiseen on syytä suhteuttaa se, että erityisesti lappilaiset nuoret naiset kokevat mielenterveytensä ja terveydentilansa sekä lappilaisia nuoria miehiä että muun Suomen nuoria huonommaksi (ks. Niemi 2012, 14).

"Nykytanssi mahdollisuus. Moni meistä haluaisi alkaa tanssimaan, mutta täällä ei ole mahdollisuutta"

"Tyttöille enemmän kuin hiihto ja lentopallo. esim. joku jalkapallo tai kunnollinen tanssinopettaja esim. breakdance tai tällane."

"Yläaste ikäisille tytöille ei ole harrastusmahdollisuutta"

Nuorten vastaukset noudattelivat mielikuvaa nykynuoruuden ihanteellisuudesta liikkuvuukseineen, vaihtelunhaluisuuksineen ja erikoisuuden tavoiteltavuuksineen. Kaivattiin tapahtumia ja enemmän valikoimaa. (ks. Ollila 2004.)

"erikoisempia urheilumahdollisuuksia"

"balettia"

"Vähän toimintaa ja hengauspaikkoja"

"Saataisiin enemmän ajanviettopaikkoja ja tapahtumia"

Vastauksissa peilautuivat myös mielikuvat asuinpaikkakunnan perifeerisestä ja osin synkästäkin imagosta. Asuinpaikkakunnalle jääminen ei ole tavoiteltava tulevai-

suuden kuva. Tosin vähättelevät ilmaukset omasta asuinpaikkakunnasta ovat nuorilla yleisiä. Oma paikkakunta nähdään kärjistetyksi aina hieman liian pienenä tai tahtumaköyhänä. (vrt. Ollila 2004, 97–98.)

”ihmiset ovat vain kotona tylsistymässä. He haluaa mahdollisimman pian mahdollisimman kauas tästä paikasta”

”No ei mee kovin hyvin silleen, ei oo mun mielestä tarpeeksi toimintaa.

”Vähän tylsää meinaa olla tässä tuppukylässä.”

”Vähän kaikki. X-kunnassa ei ole muuta kuin pesäpalloa mahdollisuus harrastaa. Suomen huonoin kunta, täällä ei satsata mihinkään.”

Lapissa nuoret ovat edelleen epätasa-arvoisessa asemassa nuorille järjestettyjen sosiaalisten tilojen suhteen. Nuorisotilojen saatavuus ja tavoitettavuus on epätasaista kunnasta riippuen. Joissakin kunnissa tilat ovat hyvin auki ja nuorille järjestetään aktiivisesti ohjelmaa nuorisotoimen johdolla. Toisissa kunnissa tilanne on synkempi. Nuorisotilat eivät ole esimerkiksi joka päivä auki. (ks. myös Kähkönen & Hanni 2003; Sutinen 2010, 62.) Nuorten kannalta tilanne on kestävä, vaikka nuorten tilojen saatavuuteen ja tavoitettavuuteen liittyy ongelmia on tiedostettu kauan. Kähkönen ja Hanni (2003, 55) ovat pohtineet jo vuosia sitten, miten nuorten palveluntarjonta saataisiin tältä osin tasa-arvoisemmaksi.

Ohjattu nuorisotilatoiminta ja nuorten harrastustoiminta on tärkeää nuorten kasvun tukemista ja samalla se on ongelmia ehkäisevää perusnuorisotyötä.

”Nuorten tilat ovat auki vain kerran viikossa, joten ei ole paikkaa, missä olla vapaa-ajalla”

”Täällä on nuorisotiloja, paljon kouluja ja hyviä jatko-opintopaikkoja lähistöllä”

”Nuorille olevat avoimet ovet ovat mielestäni kuntamme parhaita asioita”

”Nuorisotalo on aivan paras”

Kouluterveyskyselyn mukaan puutteet koulun fyysisissä työoloissa ovat yleistyneet Lapissa vuodesta 2006 lähtien (Lummi, Luopa, Puusniekka, Roine, Vilkki, Jokela & Kinnunen 2010). Sutisen hyvinvointiselvitys (2010, 59) antaa samansuuntaisia tuloksia. Myös tässä esiselvityksessä kouluun liittyvät puutteet fyysisissä työoloissa nousivat jonkun verran esiin, vaikka niitä ei kysytty erikseen nuorilta.

”Kouluviihtyisyys”

”xx alakoulu on surkea,

”Kouluremontti, kiitos”

”Ei mikhän, on homekoulu”

”koulusta viihtyisämpi paikka ja kouluruokailu parempi”

Nuorisolain (2006) mukaan nuoria tulee kuulla heitä koskeissa asioissa ja nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Onnistuvat opit -juurruttamishankkeen yhtenä tekona pohjoisen nuorten hyväksi korostettiin nuorten osallisuuden edistämistä ja hiljaisen nuoren kuuntelemista (Oulasvirta-Niiranen & Säkjärvi 2011, 17). Kunnissa on kuitenkin edelleen vaihtelevasti nuorisovaltuustoja ja -neuvostoja, joiden tarkoitus on saada nuoren ääni kuuluville.

Nuorilla on vahvaa kritiikkiä omia vaikuttamismahdollisuuksiaan kohtaan. (ks. myös Sutinen 2010, 40–41.)

”Oiski mitä parantaa, kun täällä ei ole nuorille paljon mitään”
”Nuoria koskevista päätöksistä, niistä informoidaan nuoria liian vähän.”
”Nuorista huolehithan ja asioista puhuthan.”
”Nuoriin ja lapsiin voisi kiinnittää enemmän huomiota.”
”Nuoriin pitäisi satsata hieman enemmän rahaa.”
”Nuoria ei tulisi aina laittaa syyllisiksi”
”tuntuu, että nuorista ei välitetä kauheasti”

Nuorten hyvinvointiin liittyvistä ilmiöistä esiin tuotiin päihteisiin, liikuntaan, tietokoneisiin, mielenterveyteen ja seksuaalisuuteen liittyviä asioita. Huolet kumpuavat nuorten omista käytännön kokemuksista ja havainnoista. Niiden voidaan siis tulkita olevan todellisia ilmiöitä, eikä liittyvän esimerkiksi laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. (vrt. Sutinen 2010, 45.) Kuten nuorisotiloihin myös liikuntatoimeen panostamisessa Lapin kunnat eroavat toisistaan merkittävästi. Kähkönen ja Hanni (2003) toteavat, että kuntien tulisi muistaa liikuntamenojen supistamisen lisäävän tulevaisuuden kustannuksia erityisesti sosiaali- ja terveystoimen puolella. Tietokoneisiin liittyvistä uhkakuvista huolimatta tietokonepelaaminen ja internet ovat yksi keino yhteisöllisyyden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen lappilaisille nuorille. Nuorten hyvinvointiin liittyvistä ilmiöistä sen sijaan

koulukiusaamista ei mainittu kuin yhdessä vastauksessa, vaikka Sutisen (2011, 31) selvityksen mukaan kiusaaminen on lappilaisissa yläkouluissa melko yleinen ilmiö.

”Nuorten huumausaineiden käyttö”

”Tupakointi, alkoholi ja nuuskan käyttö”

”enemmän harrastuksia, siksi vrm ihmiset lihoon”

”Parisuhteet, seksi, päihteet”

”Nuorien pitäisi liikkua ja olla luonnossa enemmän. Heidän pitäisi olla ulkona eikä pelata pelikoneilla”

”asuinpaikkakunnallani moni nuori liikkuu huonoissa piireissä ja käyttää yleisesti päihteitä”

”Masennuksesta, ja eri sairauksista..”

”en ole kokenut kiusaamista ollenkaan ainakaan henkilökohtaisesti”

Lappilainen kulttuurinen ympäristö on vaihtelevaa ulottuen kaupunkimiljööstä syrjäisyyteen (Sutinen 2010, 47). Toimintaympäristönä Lappi on alue, johon liittyy sekä haasteita että mahdollisuuksia. Maakuntana nuoret arvostavat Lappia ja luonto on olennainen osa elämää tarjoten harrastusmahdollisuuksia ja hyvinvoinnin rakennusaineita. Toisaalta Lappiin ja lappilaisuuteen liittyy myös kielteisiä puolia. (Ollila 2004, 88.)

”best place to live life”

”Huolehditään toisista, kuntosali ym.”

”metsästys”

”Täällä on turvallista elää ja opettajat välittävät meistä.”

”Syrjäkylät kunniaan!”

”meillä on täällä mukavaa ja hyvä olla”

”Asuinolot ja on rauhallista”

”Mukava asua syrjäkylällä kaikesta kaukana. meillä on kauppa”

”Kaikista yleisistä asioista elämässä, täällä ei puhuta juuri”

Lappilainen ympäristö on monimuotoinen ja osin ristiriitainenkin nuorten hyvinvoinnin ja palveluiden saatavuuden kannalta. Peruskoulun nivelvaiheessa Lapissa haasteena ovat pitkät välimatkat ja 2.-asteen oppilaitosten vähäisyys. Lappilaisille nuorille nivelvaihe on erityisen kriittinen, koska nuori joutuu usein lähtemään opiskelemaan pois kotipaikkakunnaltaan. Sosiaalisista verkostoista ulosjäämisen riski korostuu. (Niemi 2012, 12–15.) Lappilaisiin nivelvaiheen haasteisiin on pyritty vastaamaan muun muassa Onnistuva opit –juurruttamishankkeen myötä (Oulasvirta-Niiranen & Säkjärvi 2011). Tässä esiselvityksessä nuorten vastauksissa huolenaiheena esiin nousi erityisesti nuorten tyttöjen palveluiden saatavuus Lapissa. Varsinkin taajamista syrjissä asuville tytöille pitäisi pyrkiä turvaamaan tasapuoliset harrastusmahdollisuudet ja palveluiden saatavuus.

3.2 Opinto-ohjaajien kyselyn tulokset

Opinto-ohjaajien kysely lähetettiin 39 opinto-ohjaajalle Lapissa. Kyselyyn vastasi 27 opinto-ohjaajaa. Vastausten mukaan 85 % opinto-ohjaajista koki opinto-ohjauksen resurssoinnin kuten viikkotuntimäärän riittäväksi. Toisen asteen oppilaitosten oma-aloitteisempaa ja tiiviimpää yhteistyötä oppilaanohjauksen kanssa toivoi 70 % opinto-ohjaajista. Työelämän tiiviimpää ja oma-aloitteisempaa yhteistyötä opinto-ohjauksen kanssa toivoi puolestaan 85 % vastaajista.

Kyselyyn vastanneista opinto-ohjaajista 65 % oli sitä mieltä, että 9.-luokkalaisilla ei ole tarpeeksi tietoa nuoria itseään koskevista palveluista ja tuen muodoista. Kuntien nuorten palvelu- ja ohjausverkoston koki toimivaksi 78 % kyselyyn vastanneista opinto-ohjaajista. Viranomaisyhteistyön tehostamisen keinoina opinto-ohjaajat toivoivat, että viranomaistahot järjestäisivät opinto-ohjaajille tilaisuuksia ja tulisivat kouluille kertomaan esimerkiksi nuorisotakuusta ja opintotukeen liittyvistä asioista. Yhtenä keinona mainittiin myös, että TE-keskuksen tulisi järjestää 9.-luokkalaisille tutustumiskäynti ja infotilaisuus työhallinnon palveluista TE-keskuksessa. Myös yhteiskuntaopin opettajien vastuuta korostettiin viranomaisyhteistyön kohdalla. Nuorten palveluihin liittyvien viranomaisten toivottiin osallistuvan lisäksi yhteishakuiltoihin. Nuorisotoimen ja nuoriso-ohjaajien mainittiin olevan kouluyhteistyössä aktiivisempia.

Kyselyn vastauksissa nousi esiin myös opinto-ohjauksen henkilökohtaisuus ja opinto-ohjaajan henkilökohtainen tietämys asioista ja yhteistyöverkostoista. Toisen asteen oppilaitosten internetsivuille toivottiin tiivistä ja selkeää kuvausta eri opintolinjoista. Nuoren nivelvaiheessa ei pitäisi vastausten mukaan unohtaa myöskään vanhempien ja huoltajien merkitystä. Etsivän nuorisotyön merkitystä korostettiin. Toisen asteen aloituspaikat ovat vastausten mukaan liian myöhään auki. Samoin vastauksissa nousi esiin lappilaisten nuorten niukat mahdollisuudet tutustua toisen asteen oppilaitoksiin.

Samoin vastausten mukaan 2.-asteen ”*oppilaitoksista kaikki yksiköt eivät tee aktiivista yhteistyötä peruspuolen opojen*

kanssa. Osa toisen asteen opoista” on ”kuitenkin/ onneksi hyvin aktiivisia”. Eräs vastaaja toi esiin lisäksi, että opintojen keskeyttäminen voi johtua nuoren kohdalla myös kaverisuhteiden ulkopuolelle jäämisestä opiskelupaikkakunnalla.

3.3 Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kyselyn tulokset

Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kyselyn tulokset on koottu yhteenvedona Lapin kuntien moniammatillisten työryhmien vastauksista. Taulukossa 1. on työryhmien esiin tuomia toimivia ohjausmalleja ja toimintamuotoja nuorten nivelvaiheen ohjaamiseen liittyen. Toimintamallit ovat vaihtelevasti käytössä eri kunnissa ja osa malleista on paikallisia.

TAULUKKO 1. Nuorten nivelvaiheen ohjausmalleja ja toimintamuotoja

Ohjausmalli / toimintamuoto	Ohjausmalli / toimintamuoto
<ul style="list-style-type: none">• Etsivä nuorisotyö (myös kouluilla / nuorisotiloilla)• Opinto-ohjaus (yksilö / ryhmä)• Oppilashuoltotyöryhmät• Moniammatillinen ohjaus- ja palveluverkosto• Siirtopalaverit (eri toimijatahojen kanssa)• Saattaen vaihtaen -toimintamalli• Nuorisotiedotuspisteet• Koulutuskokeilut• Jatko-opintomessut• JOPO-toiminta• TET-jaksot• Vanhempainillat• Tutustumiskäynnit 2.-asteen oppilaitoksiin• Oppilashaastattelut• Ammattivierailut (ammattilainen kertoo työstään)• Perusnuorisotyö• Pajatyö (työpaja / yksilövalmennus)• Kirjallinen tiedonsiirto• Jatkokoulutukseen pääsyn seuranta• Erilliset osallistumiset ja tutustumisjaksot ammattiopiston opetukseen• Koulupudokaspalaverit, hojks-palaverit	<ul style="list-style-type: none">• 2.-asteen oppilaanohjaajan vierailut• TE-toimiston palveluiden hyödyntäminen• Ammatinvalintapsykologin palveluiden hyödyntäminen• Perheiden talo• Järjestötreffit• Arjen turvaa kunnissa -hanke• Tukihenkilötoiminta• Perhetyö• Vanhempien mukanaolo yhteisissä palavereissa (myös erityistä tukea tarvitsevat)• Pienryhmätoiminta• Reitti työelämään -projekti• Ysien kuuleminen / ysien päivä• Kotiväen illat• Yhteistyö lääkärin / terveydenhoitajan kanssa ammatillisten rajoitteiden selvittämisessä• Kymppiluokka• Kansainvälinen vapaaehtoistyö (mahdollisuuksien tarjoaminen)• Ysiltä elämään -tapahtuma• Opetussuunnitelman vuosikello• Ysiluokkalaisten kokoontuminen etsivän nuorisotyöntekijän kanssa

Haasteet. Työryhmät toivat esiin nuorten nivelvaiheen ohjauspalveluiden haasteina puutteelliset työntekijä- ja työaikaresurssoinnin kuten määräaikaisuudet ja muiden töiden tekemisen oman toimen ohella. Yhteistyön sujuvuus joidenkin toimijatahojen kanssa koettiin toisinaan haasteelliseksi (vähäisyys, tavoitettavuus, sujuvuus). Tiedonkulun ongelmat olivat myös yleisiä kuten eri ammattitahojen välinen tiedonsiirto, tiedonsiirtokielto oppilaasta sekä vaitiolovelvollisuuteen liittyvät asiat.

Lappilaiseen toimintaympäristöön kytkeytyvinä erityispiirteinä esiin nostettiin toimijoiden vähäisyys, 2.-asteen ammatillisten oppilaitosten puuttuminen useimmilta paikkakunnilta, työpaikkojen rajallisuus, yhteistyökumppaneiden kaukaisuus ja pitkät välimatkat. Lisäksi esiin tuotiin erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden jatko-opintopaikkojen puuttuminen ja vähäisyys. Edelleen nivelvaiheen ohjausta vaikeuttavat joillakin paikkakunnilla kymppiluokan puuttuminen sekä erityispalveluiden (ammatinvalintapsykologi, koulukuraattori) niukka saatavuus.

Nivelvaiheen ohjaamisen haasteena mainittiin yhteisten säännönmukaisten toimintalinjojen puuttuminen ja toimintalinjojen vaihtelevuus. Palveluiden pirstaleisuus ja hajauttaminen nähtiin nuoren ehjänä kokonaisuutena ohjaamisen ja tukemisen esteenä. Nuoren osallistaminen, rohkaiseminen ja innostaminen on toisinaan haasteellista.

Kehittäminen ja tehostaminen. Nuorten nivelvaiheen ohjaustyötä tekevät ammattilaiset kokivat, että nivelvaiheen ohjaukseen liittyvässä tiedonsiirrossa ja yhteistyössä on kehitettävää eri toimijatahojen välillä, peruskoulusta 2.-asteelle ja 2.-asteelta etsivään nuorisotyöhön. Joissakin kunnissa nähtiin, että nuorten ohjaus- ja palveluverkosto ei toimi tarkoituksenmukaisella tavalla (kokouksien vähäisyys). Toimijoiden välillä on myös luottamuksessa ja arvostuksessa kehitettävää. Eri toimijoiden välisessä tiedonsiirrossa pitäisi poistaa henkilöriippuvuus ja tiedonsiirron pitäisi tapahtua organisoidusti eri sektori- ja ammattirajat ylittävissä yhteisissä tietojärjestelmissä. Nuorisotoimen tuntemusta haluttiin yleisesti parantaa esimerkiksi yhteisten koulutusten muodossa. Samoin kaivattiin kolmannen sektorin asiantuntemuksen hyödyntämistä ja arvostamista.

Nuorten kerrottiin kaipaavan henkilökohtaista ja kasvokkain tapahtuvaa ohjausta, ei niinkään sähköisiä, monimutkaisia ja kasvottomia palvelujärjestelmiä. Tarvitaan yhden palvelupisteen matalan kynnyksen palvelupaikkoja ja eri sektoreiden yhteisiä kohtaamispaikkoja, jossa tarjotaan asiakkaan palvelutarpeesta lähtevä palveluväylä. Toivottiin myös huoltajien ja vanhempien mukanaoloa nuoren ohjaamisprosessissa ja tukemisessa yhteisissä foorumeissa. Edelleen joillakin paikkakunnilla toivottiin palveluiden parantamista ja tiedottamista TE-toimiston, sosiaalitoimen ja KELAn osalta. Resurssien lisäämistä vaadittiin kymppiluokkien perustamiseen, etsivään nuorisotyöhön (vakinaistaminen), oppilashuoltohenkilös-

töön (kuraattori, psykologi), lisäopetukseen ja erityistä tukea tarvitsevien jatko-opiskelupaikkoihin. Perus- ja toisen asteen nivelvaiheen ohjauksen ratkaisuna nostettiin esiin oppivelvollisuuden pidentäminen koskemaan myös 2.-asteen opintoja.

Mikä on tärkeää nuoren ohjauksessa? Nuoren ohjauksessa ja palveluista toiseen siirtymisessä nähtiin tärkeänä tarpeellisen tiedon välittyminen, toimijoiden välinen tunteminen, luottamus, yhteistyö sekä nuoren kohtaamiseen liittyvät taidot. Nivelvaiheessa on selvitettävä nuoren terveydellinen tilanne ja alalle soveltuvuus jatko-opintojen keskeytymisen minimoimiseksi. Ohjauksen lähtökohtana on nuoren oma motivaatio ja osallistaminen nuorta koskevaan päätöksentekoon. Vanhempien ja opinto-ohjaajan mielipiteillä on usein merkitystä nuoren ammatinvalinnassa ja urasuunnitelmissa. On muistettava, että opintojen aikana on olennaista seurata ja tukea nuorta.

Muita huomioita nuoren nivelvaiheen ohjauksesta. Työryhmävastauksissa korostettiin varhaista puuttumista ja tiedon saantia nuoren kotikuntaan tilanteissa, joissa nuoresta on huoli. Toisella asteella opiskeleville nuorille tulisi taata ryhmäyttämistä, vapaa-ajantoimintoja, neuvontaa elämänhallintaan, tukea ja ohjausta opintojen aikaiseen asumiseen ja opiskeluun liittyviin yleisiin asioihin. Syrjäisten alueiden nuorille toivottiin järjestettävän ensimmäisenä opiskeluvuotena koulukuljetus. Lisäksi korostettiin, että tukea tarvitseva nuori ei koe itseään välttämättä tukea tarvitseväksi. Näin ollen nuoren henkilökohtaiselle ohjaukselle pitäisi tarjota riittävästi resurssointia. Nuorten nivelvaiheen ohjauksessa on otettava huomioon myös myöhään maahan muuttaneet nuoret ja ilman peruskoulun päättötodistusta olevat yli 17-vuotiaat nuoret.

4 YHTEENVETO JA JATKOTOIMENPITEET

Tässä esiselvityksessä selvitettiin 9.-luokkalaisten nivelvaiheiden ohjausta Lapissa. Esiselvitykseen kerättiin aineistoa 9.-luokkalaisilta nuorilta itseltään, kunnissa nuorten ohjaustyötä tekevilta ammattilaisilta ja 9.-luokkalaisten opinto-ohjaajilta. Lapin jokaisesta kunnasta on saatu aineistoa ja vastauksia tähän esiselvitykseen.

Nuorille suunnatussa kyselyssä kartoitettiin peruskoulun jälkeisiä tulevaisuuden suunnitelmia, nuorten omia näkemyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuudesta kotipaikkakunnalla, mistä asioista nuorille pitäisi antaa enemmän tietoa ja kaipaako asuinpaikkakunnalla oleva joku nuorten asia muutosta tai parannusta. Nuorilta kysyttiin myös, mitkä asiat ja palvelut ovat hyvin asuinpaikkakunnan nuorilla. Lisäksi nuorilla oli kyselyssä mahdollisuus tuoda vapaasti esiin mielipiteitään nuorten asioista ja palveluista asuinpaikkakunnallaan.

Nuorille suunnatussa kyselyssä vastaajia oli yhteensä 334. Peruskoulun jälkeinen suunnitelma oli noin 80 %:lla vastaajista. Nuoret ilmoittivat saavansa eniten tukea peruskoulun jälkeisiin suunnitelmiin opinto-ohjaajalta. Tukea saadaan myös vanhemmilta, kavereilta sekä sukulaisilta. Koulukuraattorin vastaanotolle ilmoitti pääsevänsä tarvittaessa noin 80 % vastaajista. Koulukuraattorille pääsyä vaikeuttavat rajoitettu vastaanottoaika, tietämättömyys koulukuraattorin nimestä/ henkilöllisyydestä, tietämättömyys kuraattori-palveluiden saatavuudesta asuinpaikkakunnalla ja

tietämättömyys vastaanoton sijaintipaikasta. Esteenä ilmoitettiin myös, että asianomaiselle koulukuraattorille ei haluta puhua tai koulukuraattorin vastaanotolle ei uskalleta mennä. Joillakin paikkakunnilla ei ole lainkaan tarjolla koulukuraattoripalveluja.

Osavastaajista ei myöskään tiennyt, mitä koulukuraattori-käsite tarkoittaa. Nuoret korvasivat koulukuraattorin puuttumista koulun muulla henkilökunnalla. Vastaajien mukaan terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotolle päästään kuitenkin suhteellisen hyvin. Terveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn vaikeus johtuu pääsääntöisesti rajoitetusta aukioloajasta viikoittain koululla. Sen sijaan lääkärille pääsyn vaikeus johtuu toisinaan pitkistä välimatkoista lääkärin vastaanotolle ja lääkärin käymisestä harvoin koululla.

Nuorten tyytyväisyys asuinpaikkakuntansa harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin vaihtelivat paikkakunnittain. Kaupunkipaikkakunnilla harrastusmahdollisuuksia on tarjolla enemmän kuin maaseudulla. Yleisesti kaivattiin monipuolisempia harrastusmahdollisuuksia ja erilaisia kerhoja. Maaseudulla asuvien harrastuksiin osallistumisen esteenä ovat kuljetukset, jolloin harrastuksiin kuljetus on vanhempien varassa. Kokonaisuudessaan maaseudulle kaivattiin enemmän tytöille suunnattuja harrastusmahdollisuuksia. Samoin vastauksissa tuli esiin nuorisotilojen epätasainen saavutettavuus Lapissa ja nuorten mahdollisuus osallisuuteen ja vaikuttamiseen joillakin paikkakunnilla. Nuoriin liittyvinä huolenaiheina tuotiin esiin päihteidenkäyttö, vähäinen liikunnallisuus,

tuotiin esiin päihteidenkäyttö, vähäinen liikunnallisuus, tietokonepelaamiseen liittyvät huolet, mielen-terveysongelmat ja seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset. Huolenaiheiden esiin tuomisessa oli paikkakunnittaisia eroja. Toisaalta vastausten mukaan lappilaiset nuoret arvostavat pääsääntöisesti asuinpaikkakuntaansa (rauhallisuus, turvallisuus, toisista huolehtiminen ja välittäminen) ja luontoa.

Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kyselyssä selvitettiin nuorten nivelvaiheen ohjauksen erityistarpeita ja -piirteitä, nuoren palveluista toiseen siirtymisen sujuvuutta, ohjauspalveluiden haasteita työntekijä- ja organisaatiotasolla sekä perus- ja toisen asteen nivelvaiheessa käytettäviä palvelu- ja ohjausmalleja. Vastausten mukaan palvelu- ja ohjausmallit ovat vaihtelevia ja vaihtelevasti käytössä eri kunnissa. Osa toimintamalleista on lakisääteisiä, mutta osa malleista on paikallisia kuten hankkeita tai projekteja. Kaikkiaan toimintamalleja tuotiin esiin runsaasti, mikä ilmentää, että toimintoja on ja asioita myös tehdään. Ohjauspalveluiden haasteet liittyvät puutteelliseen työntekijä- ja työaikaresurssointiin, yhteistyön sujuvuuteen joidenkin toimijatahojen kanssa, tiedonkulun ongelmiin, lappilaiseen toimintaympäristöön liittyviin haasteisiin (mm. pitkät välimatkat, toimijoiden vähäisyys), erityistä tukea tarvitsevien jatko-opintopaikkojen puuttumiseen ja vähäisyyteen, kymppiluokan puuttumiseen joiltakin paikkakunnilta, erityispalveluiden niukkaan saatavuuteen, yhteisten säännönmukaisten toimintalinjojen puuttumiseen ja vaihtelemiseen sekä palveluiden pirstaleisuuteen ja hajanaisuuteen.

Ohjauspalveluiden tehostamiseksi ja kehittämiseksi pitäisi tiedonsiirtoa parantaa ja yhteistyötä kehittää. Kehittämistä on myös eri toimijoiden välisessä tuntemisessa, arvostuksessa ja luottamuksessa. Henkilöriippuvuudet pitäisi poistaa ja pitäisi luoda yhteinen tietojärjestelmä. Kolmatta sektoria pitäisi hyödyntää ja arvostaa enemmän. Panostusta tarvitaan nuoren henkilökohtaiseen kohtaamiseen, ei niinkään nuorille tarjottavien sähköisten palveluiden lisäämiseen. Tarvitaan matalankynnyksen yhden palvelupisteen paikka, jossa nuoria kohdataan. Nuoren palveluprosessissa ei saa unohtaa vanhempien ja huoltajien roolia. Joillakin paikkakunnilla on TE-toimiston, sosiaalitoimen ja KELAn palveluissa ja palveluista tiedottamisessa parannettavaa. Edelleen tarvitaan kymppiluokkia. Etsivä nuorisotyö pitäisi vakinaistaa, oppilashuoltohenkilöstöä pitäisi lisätä ja lisäopetusta pitäisi resurssoida enemmän.

Nuorten ohjaustyötä tekevät ammattilaiset nostivat esiin, että nuorenterveystilajaalallesoveltuvuus pitäisi selvittää ajoissa jatko-opintojen keskeyttämisen minimoimiseksi. Opintojen keskeyttäminen voi johtua myös kaveripiiriin ulkopuolelle joutumisesta opiskelupaikkakunnalla, jolloin 2. asteella opiskeleville pitäisi järjestää ryhmäytämistä ja vapaa-ajantoimintoja. Nuorella ei ole välttämättä arjen perushallintaitoja, jolloin nuorelle pitäisi antaa neuvontaa elämänhallintaan sekä tukea ja ohjausta opintojen aikaiseen asumiseen ja opiskeluun liittyviin asioihin. Varhainen puuttuminen on tärkeää, jolloin nuorta on tuettava ja seurattava koko jatko-opintojen ajan. Nuoren kotikuntaan pitäisi antaa tieto heti, kun nuoresta nousee huoli. Nuorille tulisi tarjota 1. opiskeluvuotena ilmainen koulukuljetus.

Nuorten nivelvaiheen ohjauksessa ei saa myöskään unohtaa myöhään maahan muuttaneita nuoria ja ilman peruskoulun päästötodistusta olevia yli 17-vuotiaita. Opinto-ohjaajien kyselyyn vastasi 27 opinto-ohjaajaa. Kyselyssä kartoitettiin opinto-ohjauksen resurssoinnin riittävyttä, yhteistyön toimivuutta ja riittävyttä eri toimijatahojen kanssa sekä opinto-ohjaajien näkemyksiä nuorten palvelutietoudesta. Vastausten mukaan opinto-ohjauksen resurssointi koettiin pääsääntöisesti riittäväksi. Työelämltä toivottiin tiiviimpää ja oma-aloitteisempaa yhteistyötä perusopetuksen opinto-ohjauksen kanssa. Samoin 2.-asteen oppilaitoksilta toivottiin samaa. Viranomaisyhteistyön tehostamista kaivattiin esimerkiksi infotilaisuuksien järjestämisen muodoissa. Opinto-ohjaajien mielestä nuorilla ei ole tarpeeksi tietoa nuoria koskevista palveluista ja tuen muodoista. Oppilaitosten internet-sivuissa on opinto-ohjaajien mukaan kehitettävää. Edelleen opinto-ohjaajat toivat esiin vanhempien ja huoltajien merkityksen nuorten jatko-opintoihin hakeutumisessa ja etsivän nuorisotyön tärkeyden. Opinto-ohjaajat korostivat myös sitä, että Lapissa on niukat mahdollisuudet tutustua 2.-asteen oppilaitoksiin.

Esiselvityksen jatkotoimenpiteenä nousi esiin moniyhteisöllisen työn kehittämiseen tähtäävä hanke, jossa paikallisten toimintamallien ja rakenteiden avulla kehitetään moniammatillista yhteistyötä ja sitä kautta nuorten ohjausta.

LÄHTEET

ESR-projektisuunnitelma 2012. Esiselvitys nuorten nivelvaiheiden ohjauksesta Lapissa. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristöministeriö.

Jukarainen, Pirjo & Tuhkunen, Anne. 2004. Imagosta identiteettiin - Raja- ja syrjäseutujen nuorten muuttoliikkeen lähtökohtia. Teoksessa Paju Petri (toim.). Samaan aikaan toisaalla... Nuoret, alueellisuus ja hyvinvointi. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 94-105.

Kähkönen, Seija & Hanni, Marja. 2003. Nuorten elinolot Lapin läänissä II. Rovaniemi: Lapin lääninhallitus. Nuorisotoimi, 0786-3489, 2003:7.

Lapin läänin peruspalvelujen arviointiraportti 2004. Lapin lääninhallitus, 0786-3489; 2005:1.

Lommi, Anni & Luopa, Pauliina & Puusniekka, Riikka & Roine, Mira & Vilkki, Suvi & Jokela, Jukka & Kinnunen, Topi. 2010. Kouluterveyskysely 2010. Lapin raportti. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 3.4.2014. http://www.thl.fi/attachments/kouluterveyskysely/Maakuntaraportit/lappi_2010.pdf

Mäkelä, Klaus. 2010. Alaikäisiä koskevan yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettinen ennakkosääntely. Teoksessa Lagström Hanna, Pösö Tarja ja Vehkalahti Kaisa (toim.). Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 67-88.

Niemi, Heli. 2012. Lapin nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2015. Rovaniemi : Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Viitattu 20.10.2013. http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/86254/Elinvoimaa_alueelle_11_2012.pdf?sequence=1
Nuorisolaki (27.1.2006/72). Viitattu 3.4.2014. [http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072?search\[type\]=pika&search\[pika\]=nuorisolaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072?search[type]=pika&search[pika]=nuorisolaki)

Nuorten hyvinvointi Lapissa vuosina 2004-2013. 2013. Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat. Kouluterveyskysely. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 3.4.2014. http://www.thl.fi/attachments/kouluterveyskysely/Tulokset/Tulokset_alueittain/Lappi/ktkysely_Lappi_peruskoulu.pdf

Ollila, Anne K. Luonto Lapissa, menestys muruina maailmalla - Alueet nuorten tulevaisuuskuviissa. 2004. Teoksessa Paju Petri (toim.). Samaan aikaan toisaalla... Nuoret, alueellisuus ja hyvinvointi. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 84-93.

Oulasvirta-Niiranen, Pirjo & Säkjärvi, Maija. 2011. Ihmisiä monialaisen yhteistyön äärellä. Nuorten ohjaus- ja palveluverkostojen ensiaskeleita. Onnistuvat Opit (2009-2011) -juurruttamishanke. Viitattu 20.2.2014. http://www.sosiaalikehitys.com/uploads/Onnistuvat_opit.pdf viitattu 14.2.2014

Similä, Jenni & Satu Tuomikorpi Nuorisotalkoot! Eli miten valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaa 2012-2015 toteutetaan kunnissa. 2012. Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta. Viitattu 12.11.2013. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/Nuorisotalkoot/Nuorisotalkoot_nettiin.pdf

Sutinen, Riikka. 2010. Loistava perhe, mahtavat kaverit ja koulussa menee hyvin - lappilaisten nuorten hyvinvoinnin ankkurit. Lapin yliopisto. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. C, Työpapereita, 1237-2676; 53. Viitattu 12.1.1014 http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/paattyneet-hankkeet/nuorten-hyvinvoinnin-ankkurit/Hyvinvointi_julkaisu_Sutinen.pdf

LIITTEET

- Liite 1. 9.-luokkalaisten kyselylomake
- Liite 2. Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kyselylomake
- Liite 3. Opinto-ohjaajien kyselylomake
- Liite 4. Taulukkoluettelo ja taulukot

LIITE1. 9.-luokkalaisten kyselylomake

1. Sukupuoli
Tyttö
Poika
2. Mikä on asuinkuntasi?
3. Tiedätkö, mitä aiot tehdä tai mihin haluat opiskelemaan peruskoulun jälkeen?

Kyllä
En
4. Pääsetkö aina tarvittaessa terveydenhoitajan vastaanotolle?
Kyllä
En, miksi et?
5. Pääsetkö aina tarvittaessa koulukuraattorin vastaanotolle?
Kyllä
En, miksi et?
6. Pääsetkö aina tarvittaessa lääkärin vastaanotolle?
Kyllä
En, miksi et?
7. Puuttuuko asuinpaikkakunnastasi joku harrastus- tai vapaa-ajanviettomahdollisuus, jota kaipaavat nuorille?
Ei
Kyllä, mikä?
8. Mistä asioista nuorille pitäisi antaa mielestäsi enemmän tietoa?

9. Onko asuinpaikkakunnallasi joku nuoria koskeva asia, joka kaippaa parannusta tai muutosta?

Ei
Kyllä, mikä?

10. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, niin mitä toivoisit edellä mainitsemaallesi asialle tehtävän?

11. Mitkä asiat ja palvelut ovat mielestäsi hyvin asuinpaikkakuntasi nuorilla?

12. Mitä muuta haluat sanoa liittyen nuorten asioihin asuinpaikkakunnallasi?

KIITOS VASTAUKSESTASI!

LIITE2. Nuorten ohjaustyötä tekevien ammattilaisten kyselylomake

1. Kunta
2. Taustaorganisaatio(t)
3. Millaisia ohjausmalleja nuorten perus- ja toisen asteen nivelvaiheen palvelu- ja ohjaustyötä tekevillä toimijoilla on kunnassasi?
4. Mitä ovat nuorten perus- ja toisen asteen nivelvaiheen ohjauspalveluiden haasteet kunnassasi työntekijä- ja organisaatiotasolla?
5. Millaisia toimivia perus- ja toisen asteen nivelvaiheen ohjausmalleja ja palveluista toiseen siirtymisen käytäntöjä kunnassasi on käytössä?
6. Mikä on mielestäsi tärkeää nuorten perus- ja toisen asteen nivelvaiheen ohjauksessa ja palveluista toiseen siirtymisessä?
7. Miten perus- ja toisen asteen nivelvaiheen ohjausta ja palveluista toiseen siirtymistä tulisi mielestäsi kehittää ja tehostaa kunnassasi?
8. Missä asioissa, tuen muodoissa ja palveluista toiseen siirtymisessä nuorten tulisi mielestäsi saada enemmän ohjausta, neuvontaa ja tietoa kunnassasi?
9. Mitä muuta haluat sanoa liittyen nuorten perus- ja toisen asteen nivelvaiheen palveluihin, tukeen ja palveluista toiseen siirtymiseen?

KIITOS VASTAUKSESTA!

LIITE3. Opinto-ohjaajien kyselylomake

1. Onko 9.-luokkalaisten opinto-ohjauksen resurssointi (esim. viikkotuntimäärä) mielestäsi riittävää?
Kyllä
Ei
2. Pitäisikö toisen asteen oppilaitosten toimia oma-aloitteisemmin tiiviimmässä yhteistyössä peruskoulun opinto-ohjauksen kanssa?
Kyllä
Ei
3. Pitäisikö työelämän (esim. yritykset) toimia oma-aloitteisemmin tiiviimmässä yhteistyössä peruskoulun opinto-ohjauksen kanssa?
Kyllä
Ei
4. Onko 9.-luokkalaisten mielestäsi riittävästi tietoa heitä koskevista palveluista ja tuenmuodoista?
Kyllä
Ei
5. Onko kunnassasi mielestäsi riittävä ja toimiva nuorten palvelu- ja ohjausverkosto?
Kyllä
Ei
6. Voisivatko eri viranomaiset (esim. TE-toimisto, KELA) tehostaa mielestäsi yhteistyötä peruskoulun opinto-ohjauksen kanssa?
Ei
Kyllä, miten?
7. Mitä muuta haluaisit sanoa nuorten perus- ja nivelvaiheen ohjaamiseen liittyen?

KIITOS VASTAUKSESTASI!

LIITE 4. Taulukkoluetelo ja taulukot

TAULUKKO 1. Vastaajien sukupuolijakauma kunnittain ja seutukunnittain

TAULUKKO 2. Peruskoulun jälkeinen suunnitelma kunnittain ja seutukunnittain

TAULUKKO 3. Pääsy koulukuraattorin vastaanotolle tarvittaessa kunnittain ja seutukunnittain

TAULUKKO 4. Pääsy terveydenhoitajan vastaanotolle tarvittaessa kunnittain ja seutukunnittain

TAULUKKO 5. Pääsy lääkärin vastaanotolle tarvittaessa kunnittain ja seutukunnittain

TAULUKKO 6. Asuinpaikkakunnalta puuttuva harrastus- tai vapaa-ajanviettomahdollisuus kunnittain ja seutukunnittain

TAULUKKO 7. Asuinpaikkakunnalla oleva nuorten asia, joka kaipaa muutosta tai parannusta kunnittain ja seutukunnittain

TAULUKKO 1. Vastaaajien sukupuolijakauma kunnittain ja seutukunnittain

Kunta	Tyttö Lukumäärä (%)	Poika Lukumäärä (%)	Ei vastausta Lukumäärä (%)	Yhteensä Lukumäärä (%)
Kemi	10 (53%)	9 (47%)		19 (100%)
Keminmaa	9 (56%)	7 (44%)		16 (100%)
Simo	6 (43%)	8 (57%)		14 (100%)
Tervola	7 (50%)	7 (50%)		14 (100%)
Tornio	13 (50%)	13 (50%)		26 (100%)
Kemi-Tornion seutukunta yht.	45 (51%)	44 (49%)		89 (100%)
Kemijärvi	10 (50%)	10 (50%)		20 (100%)
Pelkosenniemi	5 (63%)	3 (38%)		8 (100%)
Posio	6 (50%)	6 (50%)		12 (100%)
Salla	10 (71%)	4 (29%)		14 (100%)
Savukoski	5 (45%)	6 (55%)		11 (100%)
Itä-Lapin seutukunta yht.	36 (55%)	29 (45%)		65 (100%)
Inari	8 (57%)	6 (43%)		14 (100%)
Sodankylä	10 (56%)	8 (44%)		18 (100%)
Utsjoki	2 (50%)	2 (50%)		4 (100%)
Pohjois-Lapin seutukunta yht.	20 (56%)	16 (44%)		36 (100%)
Rovaniemi	6 (46%)	7 (54%)		13 (100%)
Ranua	8 (47%)	9 (53%)		17 (100%)
Rovaniemen seutukunta yht.	14 (47%)	16 (53%)		30 (100%)
Pello	14 (58%)	10 (42%)		24 (100%)
Ylitornio	11 (55%)	9 (45%)		20 (100%)
Tornionlaakson seutukunta yht.	25 (57%)	19 (43%)		44 (100%)
Enontekiö	7 (39%)	11 (61%)		18 (100%)
Kittilä	7 (37%)	12 (63%)		19 (100%)
Kolari	11 (61%)	6 (33%)	1 (6%)	18 (100%)
Muonio	7 (47%)	8 (53%)		15 (100%)
Tunturi-Lapin seutukunta yht.	32 (46%)	37 (53%)	1 (1%)	70 (100%)
KOKO LAPPI YHTEENSÄ	172 (51,5%)	161 (48,2%)	1 (0,3%)	334 (100%)

TAULUKKO 2. Peruskoulun jälkeinen suunnitelma
kunnittain ja seutukunnittain

Kunta	Ei Lukumäärä (%)	Kyllä Lukumäärä (%)	Ei vastausta Lukumäärä (%)	Yhteensä Lukumäärä (%)
Kemi	4 (21%)	15 (79%)		19 (100%)
Keminmaa	1 (6%)	15 (94%)		16 (100%)
Simo	1 (7%)	13 (93%)		14 (100%)
Tervola	5 (36%)	9 (64%)		14 (100%)
Tornio	5 (19%)	19 (73%)	2 (8%)	26 (100%)
Kemi-Tornion seutukunta yht.	16 (18 %)	71 (79, 8%)	2 (2,2 %)	65 (100 %)
Kemijärvi	3 (15 %)	16 (80 %)	1 (5 %)	20 (100 %)
Pelkosenniemi	3 (38%)	5 (63%)		8 (100%)
Posio	1 (8%)	10 (83%)	1 (8%)	12 (100%)
Salla	4 (29%)	9 (64%)	1 (7%)	14 (100%)
Savukoski	4 (36%)	7 (64%)		11 (100%)
Itä-Lapin seutukunta yht.	15 (23 %)	47 (72 %)	3 (5 %)	65 (100 %)
Inari	5 (36%)	9 (64%)		14 (100%)
Sodankylä	3 (17%)	15 (83%)		18 (100%)
Utsjoki		4 (100 %)		4 (100 %)
Pohjois-Lapin seutukunta yht.	8 (22,2 %)	28 (77,8 %)		36 (100 %)
Rovaniemi	4 (31%)	8 (62%)	1 (8%)	13 (100%)
Ranua	3 (18%)	14 (82%)		17 (100%)
Rovaniemen seutukunta yht.	7 (23%)	22 (73%)	1(4%)	30 (100%)
Pello	2 (8%)	22 (92%)		24 (100%)
Ylitornio	4 (20%)	16 (80%)		20 (100%)
Tornionlaakson seutukunta yht.	6 (14%)	38 (86%)		44 (100%)
Enontekiö	6 (33 %)	12 (67 %)		18 (100 %)
Kittilä	4 (21 %)	15 (79 %)		19 (100 %)
Kolari	5 (28%)	13 (72%)		18 (100%)
Muonio	1 (7%)	13 (87%)	1 (7%)	15 (100%)
Tunturi-Lapin seutukunta yhteensä	16 (23 %)	53 (76 %)	1 (1 %)	70 (100 %)
KOKO LAPPI YHTEENSÄ	68 (20,4 %)	259 (77,5 %)	7 (2,1%)	334 (100 %)

TAULUKKO 3. Pääsy koulukuraattorin vastaanotolle tarvittaessa
kunnittain ja seutukunnittain

Kunta	Ei Lukumäärä (%)	Kyllä Lukumäärä (%)	Ei vastausta/ tietoaLkm (%)	Yhteensä Lukumäärä (%)
Kemi		19 (100%)		19 (100%)
Keminmaa		15 (94%)	1 (6%)	16 (100%)
Simo	1 (7%)	13 (93%)		14 (100%)
Tervola		13 (93%)	1 (7%)	14 (100%)
Tornio		25 (96%)	1 (4%)	26 (100%)
Kemi-Tornion seutukunta yht.	1 (1,1 %)	85 (95,5 %)	3 (3,4 %)	89 (100 %)
Kemijärvi		20 (100%)		20 (100%)
Pelkosenniemi		8 (100%)		8 (100%)
Posio		9 (75%)	3 (25%)	12 (100%)
Salla		14 (100%)		14 (100%)
Savukoski	11 (100%)			11 (100%)
Itä-Lapin seutukunta yht.	11 (17 %)	51 (78,4 %)	3 (4,6 %)	65 (100 %)
Inari	14 (100%)			14 (100%)
Sodankylä		18 (100%)		18 (100%)
Utsjoki	2 (50 %)	2 (50 %)		4 (100 %)
Pohjois-Lapin seutukunta yht.	16 (44,4 %)	20 (55,6 %)		36 (100 %)
Rovaniemi		12 (92%)		13 (100%)
Ranua		17 (100%)		17 (100%)
Rovaniemen seutukunta yht.	1 (3,3 %)	29 (96,7 %)		30 (100%)
Pello	1 (4%)	23 (96%)		24 (100%)
Ylitornio	2 (10%)	18 (90%)		20 (100%)
Tornionlaakson seutukunta yht.	3 (6,8 %)	41 (93,2 %)		44 (100%)
Enontekiö	17 (94%)	1 (6%)		18 (100%)
Kittilä		19 (100%)		19 (100%)
Kolari		18 (100%)		18 (100%)
Muonio	9 (60%)	6 (40%)		15 (100%)
Tunturi-Lapin seutukunta yht.	26 (37,1 %)	44 (62,9 %)		70 (100 %)
KOKO LAPPI YHTEENSÄ	58 (17,4 %)	270 (80,8 %)	6 (1,8 %)	334 (100 %)

TAULUKKO 4. Pääsy terveydenhoitajan vastaanotolle tarvittaessa
kunnittain ja seutukunnittain

Kunta	Ei Lukumäärä (%)	Kyllä Lukumäärä (%)	Ei vastausta Lukumäärä (%)	Yhteensä Lukumäärä (%)
Kemi		19 (100%)		19 (100%)
Keminmaa		16 (100%)		16 (100%)
Simo		14 (100%)		14 (100%)
Tervola		14 (100%)		14 (100%)
Tornio		25 (96%)		26 (100%)
Kemi-Tornion seutukunta yht.		88 (98,8 %)	1 (1,2 %)	89 (100%)
Kemijärvi	2 (10 %)	14 (70 %)	4 (20 %)	20 (100 %)
Pelkosenniemi	1 (13%)	7 (88%)		8 (100%)
Posio	2 (17%)	10 (83%)		12 (100%)
Salla	3 (22%)	10 (71%)		14 (100%)
Savukoski	5 (45%)	6 (55%)		11 (100%)
Itä-Lapin seutukunta yht.	13 (20 %)	47 (72,3 %)	5 (7,7 %)	65 (100 %)
Inari		14 (100%)		14 (100%)
Sodankylä	5 (28%)	13 (72%)		18 (100%)
Utsjoki	1 (25 %)	3 (75 %)		4 (100 %)
Pohjois-Lapin seutukunta	6 (16,7 %)	30 (83,3 %)		36 (100 %)
Rovaniemi		13 (100%)		13 (100%)
Ranua		17 (100%)		17 (100%)
Rovaniemen seutukunta		30 (100%)		30 (100%)
Pello	1 (4%)	23 (96%)		24 (100%)
Ylitornio		20 (100%)		20 (100%)
Tornionlaakson seutukunta	1 (2,3 %)	43 (97,7 %)		44 (100 %)
Enontekiö		18 (100%)		18 (100%)
Kittilä		19 (100 %)		19 (100 %)
Kolari	3 (17%)	15 (83%)		18 (100%)
Muonio		15 (100%)		15 (100%)
Tunturi-Lapin seutukunta	3 (4,3 %)	67 (95,7 %)		70 (100%)
KOKO LAPPI YHTEENSÄ	23 (6,9 %)	305 (91,3 %)	6 (1,8 %)	334 (100 %)

TAULUKKO 5. Pääsy lääkärin vastaanotolle tarvittaessa kunnittain ja seutukunnittain

Kunta	Ei Lukumäärä (%)	Kyllä Lukumäärä (%)	Ei vastausta Lukumäärä (%)	Yhteensä Lukumäärä (%)
Kemi		19 (100%)		19 (100%)
Keminmaa		16 (100%)		16 (100%)
Simo		14 (100%)		14 (100%)
Tervola		14 (100%)		14 (100%)
Tornio	3 (12%)	21 (81%)	2 (8%)	26 (100%)
Kemi-Tornion seutukunta yht.	3 (3,37%)	84 (94,38%)	2 (2,25%)	89 (100%)
Kemijärvi		20 (100%)		20 (100%)
Pelkosenniemi		8 (100%)		8 (100%)
Posio		12 (100%)		12 (100%)
Salla	2 (14%)	12 (86%)		14 (100%)
Savukoski		11 (100%)		11 (100%)
Itä-Lapin seutukunta yht.	2 (3,1%)	63 (96,9%)		65 (100%)
Inari		14 (100%)		14 (100%)
Sodankylä	2 (11%)	16 (89%)		18 (100%)
Utsjoki	1 (25%)	3 (75%)		4 (100%)
Pohjois-Lapin seutukunta yht.	3 (8,3%)	33 (91,7%)		36 (100%)
Rovaniemi	2 (15%)	11 (85%)		13 (100%)
Ranua		17 (100%)		17 (100%)
Rovaniemen seutukunta yht.	2 (6,7%)	28 (93,3%)		30 (100%)
Pello		24 (100%)		24 (100%)
Ylitornio		20 (100%)		20 (100%)
Tornionlaakson seutukunta yht.		44 (100%)		44 (100%)
Enontekiö	1 (6%)	17 (94%)		18 (100%)
Kittilä		19 (100%)		19 (100%)
Kolari	3 (17%)	15 (83%)		18 (100%)
Muonio		15 (100%)		15 (100%)
Tunturi-Lapin seutukunta yht.	4 (5,7%)	66 (94,3%)		70 (100%)
KOKO LAPPI YHTEENSÄ	14 (4,2%)	318 (95,2%)	2 (0,6%)	334 (100%)

TAULUKKO 6. Asuinpaikkakunnalta puuttuva harrastus- tai vapaa-ajanviettomahdollisuus kunnittain ja seutukunnittain

Kunta	Ei Lukumäärä (%)	Kyllä Lukumäärä (%)	Ei vastausta Lukumäärä (%)	Yhteensä Lukumäärä (%)
Kemi	9 (47 %)	9 (47 %)	1 (5 %)	19 (100 %)
Keminmaa	14 (88 %)	2 (13 %)	-	16 (100 %)
Simo	10 (71 %)	4 (29 %)	-	14 (100 %)
Tervola	8 (57 %)	6 (43 %)	-	14 (100 %)
Tornio	19 (73 %)	7 (27 %)	-	26 (100 %)
Kemi-Tornion seutukunta yhteensä	60 (67,4 %)	28 (31,5 %)	1 (1,1 %)	89 (100 %)
Kemijärvi	13 (0)	7	-	20 (100 %)
Pelkosenniemi	5 (62 %)	1 (13 %)	2 (25 %)	8 (100 %)
Posio	5 (42 %)	7 (58 %)	-	12 (100 %)
Salla	6 (43 %)	8 (57 %)	-	14 (100 %)
Savukoski	2 (18 %)	9 (82 %)	-	11 (100 %)
Itä-Lapin seutukunta yhteensä	31 (47,7 %)	32 (49,2 %)	2 (3,1 %)	65 (100 %)
Inari	6 (43 %)	8 (57 %)	-	14 (100 %)
Sodankylä	8 (44 %)	10 (56 %)	-	18 (100 %)
Utsjoki	4 (100 %)	-	-	4 (100 %)
Pohjois-Lapin seutukunta yhteensä	18 (50 %)	18 (50 %)	-	36 (100 %)
Rovaniemi	11 (85 %)	2 (15 %)	-	13 (100 %)
Ranua	16 (94 %)	1 (6 %)	-	17 (100 %)
Rovaniemen seutukunta yht.	27 (90 %)	3 (10 %)	-	30 (100 %)
Pello	14 (58 %)	10 (42 %)	-	24 (100 %)
Ylitornio	13 (65 %)	7 (35 %)	-	20 (100 %)
Tornionlaakson seutukunta yht.	27 (61 %)	17 (39 %)	-	44 (100 %)
Enontekiö	6 (33 %)	12 (67 %)	-	18 (100 %)
Kittilä	12 (63 %)	7 (37 %)	-	19 (100 %)
Kolari	11 (61 %)	7 (39 %)	-	18 (100 %)
Muonio	10 (67 %)	5 (33 %)	-	15 (100 %)
Tunturi-Lapin seutukunta yhteensä	39 (55,7 %)	31 (44,3 %)	-	70 (100 %)
KOKO LAPPI YHTEENSÄ	202 (60,47 %)	129 (38,62 %)	3 (0,89 %)	334 (100 %)

TAULUKKO 7. Asuinpaikkakunnalla oleva nuorten asia, joka kaipaava muutosta tai parannusta kunnittain ja seutukunnittain

Kunta	Ei Lukumäärä (%)	Kyllä Lukumäärä (%)	Ei vastausta Lukumäärä (%)	Yhteensä Lukumäärä (%)
Kemi	13 (68 %)	5 (26 %)	1 (5 %)	19 (100 %)
Keminmaa	15 (94 %)	1 (6 %)	-	16 (100 %)
Simo	12 (86 %)	2 (14 %)	-	14 (100 %)
Tervola	11 (79 %)	3 (21 %)	-	14 (100 %)
Tornio	20 (77 %)	5 (19 %)	1 (4 %)	26 (100 %)
Kemi-Tornion seutukunta yhteensä	71 (79,8 %)	16 (18 %)	2 (2,2 %)	89 (100 %)
Kemijärvi	16	3	1	20 (100 %)
Pelkosenniemi	8 (100 %)	-	-	8 (100 %)
Posio	6 (50 %)	6 (50 %)	-	12 (100 %)
Salla	11 (79 %)	3 (21 %)	-	14 (100 %)
Sävikoski	5 (45 %)	6 (55 %)	-	11 (100 %)
Itä-Lapin seutukunta yhteensä	46 (70,8 %)	18 (27,7 %)	1 (1,5 %)	65 (100 %)
Inari	8 (57 %)	6 (43 %)	-	14 (100 %)
Sodankylä	14 (78 %)	4 (22 %)	-	18 (100 %)
Utsjoki	3 (75 %)	1 (25 %)	-	4 (100 %)
Pohjois-Lapin seutukunta yhteensä	25 (69,4 %)	11 (30,6 %)	-	36 (100 %)
Rovaniemi	13 (100 %)	-	-	13 (100 %)
Ranua	16 (94 %)	1 (6 %)	-	17 (100 %)
Rovaniemen seutukunta yhteensä	29 (97 %)	1 (3 %)	-	30 (100 %)
Pello	21 (88 %)	3 (13 %)	-	24 (100 %)
Ylitornio	14 (70 %)	6 (30 %)	-	20 (100 %)
Tornionlaakson seutukunta yhteensä	35 (80 %)	9 (20 %)	-	44 (100 %)
Enontekiö	10 (56 %)	6 (33 %)	2 (11 %)	18 (100 %)
Kittilä	11 (58 %)	8 (42 %)	-	19 (100 %)
Kolari	14 (78 %)	4 (22 %)	-	18 (100 %)
Muonio	7 (47 %)	8 (53 %)	-	15 (100 %)
Tunturi-Lapin seutukunta yhteensä	42 (60 %)	26 (37 %)	2 (3 %)	70 (100 %)
KOKO LAPPI YHTEENSÄ	248 (74,3 %)	81 (24,3 %)	5 (1,4 %)	334 (100 %)

NUORTEN NIVELVAIHEEN OHJAUS LAPISSA

ESISELVITYS

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Verkko Sarja B . Projektiraportit ja selvitykset 37
ISBN 978-952-456-181-5 ISSN 1799-179X

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

